

ISSN 2786-5622 (Print)
ISSN 2786-5630 (Online)

Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет

Заснований
у 1998 р.

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – Запорізький
національний університет (вул. Університетська,
буд. 66, м. Запоріжжя, 69600, znu@znu.edu.ua,
тел. +38 (061) 228-75-08).

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа:
Рішення Національної ради України з питань
телебачення і радіомовлення № 2607
від 29.08.2024 року.
(ідентифікатор медіа – R30-05409)

Мови розповсюдження:
українська, англійська, польська, німецька,
італійська, литовська, французька,
болгарська, румунська.

Адреса редакції:
Україна, 69095,
м. Запоріжжя,
вул. Університетська, 66, корп. 4, ауд. 323

Телефон
для довідок:
+38 066 53 57 687

Педагогічні науки: теорія та практика

№ 1 (57), 2026

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

DOI Педагогічні науки: теорія та практика

<https://doi.org/10.26661/2786-5622>

DOI № 1/2026

<https://doi.org/10.26661/2786-5622-2026-1>

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet вченою радою ЗНУ (протокол засідання № 10 від 31.03.2026 р.)

На підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020 р. (додаток 4) журнал включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі освіта (А1 – Освітні науки, А4 – Середня освіта (за предметними спеціальностями), А5 – Професійна освіта (за спеціалізаціями).

До 25 березня 2021 р. журнал виходив під назвою «Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки». У зв'язку зі зміною назви журналу було внесено відповідні зміни до Переліку наукових фахових видань України на підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 735 від 29.06.2021 р. (додаток 3). Журнал індексується в міжнародних наукометричних базах даних Index Copernicus (Польща), Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers (Норвегія) та ERIH PLUS (Норвегія). Національною бібліотекою України імені В.І. Вернадського прийнято на репозитарне зберігання номери наукового видання «Педагогічні науки: теорія та практика», які представлені на порталі в інформаційному ресурсі «Наукова періодика України».

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

Головний редактор

– Локарева Г. В., доктор педагогічних наук, професор

Відповідальний редактор

– Зубцова Ю. Є., кандидат педагогічних наук, доцент

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Басик Горан
Богданов І. Т.
Гура О. І.
Гуренко О. І.
Каніболоцька О. А.
Марушкевич А. А.
Пахомова Т. О.
Плачинда Т. С.
Сущенко Л. О.
Кіпріан Маріус Чобану

– доктор соціології (Швеція)
– доктор педагогічних наук, професор (Україна)
– доктор педагогічних наук, професор (Україна)
– доктор педагогічних наук, професор (Україна)
– доктор педагогічних наук, доцент (Україна)
– доктор педагогічних наук, професор (Україна)
– доктор педагогічних наук, професор (Україна)
– доктор педагогічних наук, професор (Україна)
– доктор педагогічних наук, професор (Україна)
– доктор педагогічних наук, професор (Україна)
– доктор психологічних наук, професор (Румунія)

ISSN 2786-5622 (Print)

ISSN 2786-5630 (Online)

© Запорізький національний університет, 2026

Процишина О. Ю., Гмиріна С. В., Ланіна Т. О., Точкова С. С. <i>МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОДОЛАННЯ НЕДОЛІКІВ ВОКАЛЬНОГО ІНТОНУВАННЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ В РОБОТІ НАД РЕПЕРТУАРОМ</i>	125
Ранюк О. П. <i>ФОРМУВАННЯ ПРАВИЛЬНОЇ ВИМОВИ НОСОВИХ ГОЛОСНИХ [Q], [E] В СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ</i>	132
Сидоренко Л. М., Деньга О. А. <i>ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ДИЗАЙНУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ</i>	138
Спільник Т. М. <i>РОЛЬ МОБІЛЬНОГО ДОДАТКУ VLEXI – LEXIKON ZUR BUNDESWEHR У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ЛЕКСИКИ КУРСАНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ</i>	145
Стрига Е. В. <i>НАВЧАННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ПРАКТИК МУЛЬТИМОДАЛЬНОГО ПІДХОДУ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ</i>	151
Турченко Г. Ф., Тоцька С. І. <i>МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ ТА ЛІТЕРАТУРИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ</i>	160
Хоменко Н. Д., Маслова А. В. <i>МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ</i>	166
РОЗДІЛ III. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	
Книш О. Ю. <i>ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ</i>	173
Коляденко К. В., Стучинська Н. В., Федоренко О. Є. <i>РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-ДЕРМАТОЛОГІВ</i>	178
Кравчук Т. О. <i>СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ</i>	185
Осядла Т. В. <i>КООПЕРАТИВНО-КЕЙСОВА ПІДГОТОВКА ДО ФОРМУВАННЯ ПЕРСЬКОМОВНОЇ ДІАЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У БЕЗПЕКОВІЙ СФЕРІ</i>	194
Партола В. В., Смолянюк Н. М. <i>ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В УМОВАХ ОНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ</i>	199
Паска Т. В. <i>ДИДАКТИЧНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ</i>	205
Привезенцев О. С. <i>СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ (ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ) В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ПРОЄКТУВАННЯ ІНТЕРФЕЙСІВ</i>	214

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОДОЛАННЯ НЕДОЛІКІВ ВОКАЛЬНОГО ІНТОНУВАННЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ В РОБОТІ НАД РЕПЕРТУАРОМ

Процишина О. Ю.

доктор філософії,

*доцент кафедри академічного та естрадного вокалу
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
вул. Левка Лук'яненка, 13Б, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-9466-3395
o.protsyshyna@kubg.edu.ua*

Гмиріна С. В.

*старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
вул. Левка Лук'яненка, 13Б, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-3549-2207
s.gmyrina@kubg.edu.ua*

Ланіна Т. О.

*старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
вул. Левка Лук'яненка, 13Б, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-4708-0197
t.lanina@kubg.edu.ua*

Точкова С. С.

*викладач кафедри академічного та естрадного вокалу
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
вул. Левка Лук'яненка, 13Б, Київ, Україна
orcid.org/0000-0001-6356-7619
s.tochkova@kubg.edu.ua*

Ключові слова: мистецька освіта, вокальна педагогіка, сольний спів, викладач мистецької школи, методи навчання, цифрові інструменти.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

У статті визначено ефективні методичні підходи до подолання недоліків вокального інтонування майбутніх викладачів вокалу в процесі роботи над вокальними творами. В ході дослідження було застосовано теоретичні та емпіричні методи, зокрема, спостереження за освітньою діяльністю студентів на заняттях сольного співу та виконавською майстерністю під час виступів здобувачів на концертах, конкурсах, мистецьких заходах та іспитах. Проведено бесіди із викладачами сольного співу (естрадного та академічного спрямування) та концертмейстерами Київського столичного університету імені Бориса Грінченка для з'ясування стану проблеми формування слухового самоконтролю майбутніх викладачів вокалу та майбутніх артистів-вокалістів, визначення рівня вокального інтонування в процесі вивчення творів навчального репертуару. З'ясовано, що музично-слуховий підхід передбачає цілеспрямовану роботу над розвитком внутрішнього музичного слуху, який безпосередньо формує внутрішні уявлення про звук, що передують відтворенню звуку за допомогою голосу. Вокально-технічний підхід спрямований на оптимізацію роботи всього голосового апарату, адже вокальний режим,

тонус голосових зв'язок, вокальна позиція, рівень грудного та головного резонування, атака звуку, тип співацького дихання та відчуття опори мають великий вплив на звучання голосу та вокальну інтонацію. Аналітико-інтерпретаційний підхід потребує посилення міждисциплінарних зв'язків та передбачає здійснення ґрунтового музично-теоретичного та виконавського аналізу вокального твору. Інноваційно-цифровий підхід потребує під час аудиторних занять та в процесі самостійної роботи студентів застосування спеціальних комп'ютерних програм і мобільних застосунків, які є ефективними інструментами розвитку музичного слуху й допомагають подолати інтонаційні недоліки.

Подальшого дослідження потребує теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка методів і прийомів подолання вокально-інтонаційних недоліків майбутніх музикантів-співаків, артистів-вокалістів, викладачів вокалу, викладачів мистецьких шкіл та спеціалістів інших напрямів вокально-педагогічної та вокально-виконавської діяльності.

METHODICAL APPROACHES TO OVERCOMING DEFICIENCIES IN VOCAL INTONATION OF FUTURE VOCAL TEACHERS IN THE PROCESS OF WORKING ON REPERTOIRE

Protsyshyna O. Yu.

Doctor of Philosophy (PhD),

Associate Professor at the Department of Academic and Pop Vocal

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Levka Lukianenka str., 13B, Kyiv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-9466-3395

o.protsyshyna@kubg.edu.ua

Gmyrina S. V.

Senior Lecturer at the Department of Academic and Pop Vocal

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Levka Lukianenka str., 13B, Kyiv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-3549-2207

s.gmyrina@kubg.edu.ua

Lanina T. O.

Senior Lecturer at the Department of Academic and Pop Vocal

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Levka Lukianenka str., 13B, Kyiv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-4708-0197

t.lanina@kubg.edu.ua

Tochkova S. S.

Lecturer at the Department of Academic and Pop Vocal

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Levka Lukianenka str., 13B, Kyiv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-4708-0197

s.tochkova@kubg.edu.ua

Key words: *arts education, vocal pedagogy, solo singing, arts school teacher, teaching methods, digital tools.*

The article identifies effective methodical approaches to overcoming deficiencies in vocal intonation among future vocal teachers in the process of working on vocal repertoire. The study employed both theoretical and empirical research methods, including observation of students' educational activities in solo singing classes and assessment of their performance skills during concerts, competitions, artistic events, auditions, and examinations. Interviews were conducted with solo singing instructors (both pop and academic specializations) and accompanists of Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University in order to determine the current state of the problem of developing auditory self-control in future vocal teachers and vocal performers, as well as to assess the level of vocal intonation in the process of mastering educational repertoire.

It has been established that the music-auditory approach involves systematic work aimed at developing inner musical hearing, which directly shapes internal sound representations preceding vocal sound production. The vocal-technical approach is focused on optimizing the functioning of the entire vocal apparatus, as vocal mode, vocal fold tension, vocal placement, the balance of chest and head resonance, onset of sound, type of singing breath, and the sense of breath support significantly influence vocal quality and, consequently, intonation accuracy. The analytical-interpretative approach requires strengthening interdisciplinary connections and involves comprehensive music-theoretical and performance analysis of a vocal composition. The innovative-digital approach is manifested in the use of specialized computer software and mobile applications during classroom instruction and independent student practice, serving as effective tools for developing musical hearing and overcoming intonational deficiencies.

Further research is required to provide theoretical substantiation and experimental verification of methods and techniques for overcoming vocal-intonation deficiencies in future singer-musicians, vocal performers, vocal teachers, teachers of art schools, and specialists in various fields of vocal pedagogy and vocal performance practice

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві зростають вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва та музичної педагогіки. Сучасний викладач вокалу має володіти різноманітними вокальними техніками, демонструвати високий рівень вокальної майстерності та бути здатним працювати у різних стилістичних напрямках (естрадному, академічному, джазовому, народному). У зв'язку з цим актуальності набуває проблема подолання вокальних недоліків у студентів закладів вищої мистецької освіти.

Вокальне інтонування залежить від процесу голосоутворення, сформованості слухових уявлень про звук та рівня розвитку музичного мислення. Серед причин виникнення недоліків вокального інтонування можемо виділити: недостатній розвиток музичного слуху; не сформованість стійких внутрішніх музично-слухових уявлень; порушення координації між музичним слухом та голосовим апаратом, що зумовлює необхідність цілеспрямованої роботи над формуванням активного режиму функціонування голосових зв'язок; наявність вокально-технічних

недоліків (слабка опора дихання, в'ялість артикуляції під час співу та недостатнє резонування); вплив психологічних чинників, таких як емоційне напруження, невпевненість, страх, а також надмірна самовпевненість і недбале ставлення до виконавського процесу.

Варто зазначити, що вокальний репертуар відіграє важливу роль у процесі подолання недоліків вокального інтонування, оскільки виступає не лише художнім матеріалом, а й ефективним педагогічним засобом удосконалення вокальної майстерності студентів, розвитку їхніх вокально-технічних навичок та збагачення виконавського досвіду майбутніх викладачів вокалу. У процесі опанування вокальних творів (вокалізів, українських народних пісень, естрадних пісень, балад, романсів, джазових композицій, арій з мюзиклів, оперет і опер тощо) викладач сольного співу враховує поточний рівень розвитку музичних і вокальних здібностей студента, а також його психофізіологічні особливості, що впливають на спів. Відповідно репертуар добирається з поступовим ускладненням та застосуванням індивідуального підходу, з урахуванням

типу голосу й рівня професійної підготовки здобувача освіти.

У цьому контексті особливого значення набуває активна взаємодія між студентом і концертмейстером на заняттях сольного співу, оскільки спільна робота над вокальним репертуаром створює ефективне педагогічне середовище для виявлення та корекції інтонаційних недоліків. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку ефективних методичних підходів до подолання недоліків вокального інтонування майбутніх викладачів вокалу в процесі опрацювання вокального репертуару.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Практичні аспекти вокальної підготовки студентів у закладах вищої освіти є предметом досліджень багатьох сучасних українських науковців, серед яких А. Зарицька, Я. Кириленко, С. Леонтієва, Е. Макарова, Ю. Мережко, Н. Овчаренко, О. Петрикова, Є. Проворова, Р. Савченко, Ю. Савченко, К. Татарко, В. Яковенко та інші. Зарубіжні дослідники часто звертаються до проблеми розвитку вокальних здібностей студентів (Б. Тіммерманс, М. С. Де Бодт, Ф. Л. Вайтс, А. Будевейнс, Г. Клемент, А. Пітерс, П. Х. Ван де Хейнінг та інші) й розкривають особливості професійної підготовки майбутніх вокалістів (Пінхонг Ву, Л. Кляйн, З. Розема, Н. Хадерляйн, Цзе Цай, О. Шолп, Сінльїн Сю, Джек Дж. Цзян, Пейюнь Чжуан та інші).

Мета статті полягає в обґрунтуванні методичних підходів до подолання недоліків вокального інтонування студентів на заняттях сольного співу.

Виклад основного матеріалу. Професійна підготовка майбутніх викладачів вокалу є складним, системним і послідовним процесом, що охоплює багатогранну діяльність, спрямовану на формування спеціальних (фахових), загальних та професійних компетентностей. Зазначена підготовка ґрунтується на чітко визначених методологічних засадах (підходах і принципах), які зумовлюють актуальність і наукову обґрунтованість змісту освітніх компонентів, значущість досягнутих результатів навчання та, відповідно, конкурентоспроможність здобувачів вищої освіти на сучасному ринку праці.

Однією з важливих вокально-технічних якостей голосу є вокальне інтонування, яке безпосередньо впливає на рівень виконавської майстерності. Робота над його вдосконаленням передбачає застосування комплексу спеціальних вправ, спрямованих на розвиток музичного слуху, музичної пам'яті, а також використання різноманітних методів опрацювання навчального репертуару, що включають виконання вокальної мелодії в різних інтонаційно-технічних варіантах.

Нам імпонує думка сучасних науковців А. Душний, В. Заєць, О. Заєць, які розглядають проблему розвитку виконавського слуху музиканта-виконавця та зазначають, що інтонаційна чистота, звуковисотні уявлення, загально-слуховий контроль за точністю відтворення музичного звуку є вирішальними у процесі професійного становлення студентів. Автори підкреслюють, що «вирішення художніх завдань на всіх етапах навчання потребує від музиканта-виконавця його постійно-спрямованої слухо-моторної уваги-зосередження на функціонуванні виконавських виражальних засобів (динаміки, агогіки, артикуляції, штрихів тощо)» [2, с. 117].

Музичний слух є фундаментальною основою професійного становлення та зростання як музиканта-інструменталіста, так і музиканта-вокаліста, незалежно від подальшої спеціалізації у виконавській або педагогічній діяльності. Рівень розвитку музичного слуху зумовлює здатність майбутнього фахівця до точного інтонування, усвідомленого сприйняття музичної мови, аналізу та інтерпретації художнього змісту музичних творів, а також ефективного самоконтролю у процесі виконання. Для вокалістів музичний слух відіграє вирішальну роль у координації слухових уявлень і голосоутворення, забезпечуючи стабільність інтонації та якість звуковедення, тоді як для інструменталістів – є передумовою точності виконавських дій і ансамблевої взаємодії. У педагогічній діяльності сформований музичний слух виступає необхідною професійною компетентністю, що дозволяє майбутньому викладачеві вокалу не лише коригувати власне виконання, а й здійснювати ефективний слуховий контроль та методичне керівництво навчально-виконавською діяльністю учнів. Саме тому цілеспрямований розвиток музичного слуху має розглядатися як пріоритетний напрям у системі професійної підготовки музикантів різних спеціальностей.

Досліджуючи проблему слухового самоконтролю майбутніх артистів-вокалістів у процесі вокальної підготовки науковці О. Процишина та С. Леонтієва дійшли висновку, що на заняттях сольного співу необхідно студентів спонукати до усвідомленого та активного прослуховування вокальної музики, здійснювати самоаналіз на основі аудіо-запису власного співу, що сприятиме формуванню та закріпленню правильних м'язових і вібраційних відчуттів під час голосоутворення. Ми вважаємо, що з метою розвитку музичного слуху та подолання недоліків вокального інтонування для здобувачів корисно слухати не лише вокальну музику, а й інструментальну, яка збагатить музично-слухові уявлення, покращить відчуття ладо-тональності, гармонічної мови, формуватиме розуміння інтервальної

побудови та мелодичного розвитку основного мотиву твору. Науковці наголошують, що значну увагу необхідно «приділяти виробленню вірної вокально-виконавської техніки та формуванню культури співу, направляти навчальні зусилля на розвиток художнього смаку, вдосконалення здатності чути свій голос, наче збоку і контролювати його під час співу» [5, с. 336]. Відповідно, формування навичок слухового самоконтролю постає одним із ключових завдань у процесі подолання вокальних недоліків майбутніх викладачів вокалу, зокрема інтонаційної неточності. Здатність свідомо сприймати, аналізувати та коригувати власне вокальне звучання є необхідною умовою стабільного й точного інтонування, а також показником сформованості професійної вокальної культури. Робота над вокальним репертуаром у контексті корекції інтонаційних недоліків потребує системної та цілеспрямованої самостійної роботи студента з усвідомленням інтонаційної структури твору, а також із закріпленням набутих навичок співу. Водночас ефективність цього процесу значною мірою залежить від виважених і методично обґрунтованих рекомендацій викладача, який спрямовує навчальну діяльність здобувача освіти, добирає відповідні форми і методи роботи, контролює динаміку розвитку слухового самоконтролю та забезпечує поетапність корекції вокально-інтонаційних труднощів у процесі роботи над репертуаром.

Сучасна дослідниця, виконавиця та вокальний педагог Ю. Писаренко розглядає питання розвитку інструментального мислення у джазового вокаліста на основі різноманітних вокальних вправ. В результаті практичного досвіду та наукових розвідок авторка вказує на важливість залучення здобувачів до методичної творчості, необхідної для подальшої вокально-виконавської чи вокально-педагогічної діяльності. Науковиця підкреслює, що «створення самим студентом інтонаційно-ритмічних вправ на базі того чи іншого твору... виступає джерелом розвитку власної креативності студента у процесі підготовки його до джазової вокальної імпровізації у інструментальному стилі» [4, с. 362].

Висвітлюючи особливості застосування інноваційних технологій у сценічній діяльності вокалістів та характеризуючи вплив акустичних перетворювачів (мікрофонів) і систем персонального моніторингу (технологія «In-ear») на відчуття самоконтролю співака під час виступу дослідниця С. Заря наголошує, що застосування таких інноваційних технологій сприяє більш якісному виконанню творів, тобто забезпечує кращий інтонаційний контроль і відіграє важливу функцію голосозбереження студентів. Науковиця вказує, що використовуючи систему персонального моні-

торингу IEM (технологія «In-ear») «вокаліст може чути найдрібніші зміни в інтонації, динаміці, артикуляції, що було практично неможливим за умов традиційного моніторингу. Це дає змогу швидко коригувати виконання. Вокаліст миттєво чує будь-які відхилення від потрібної висоти звуку та може швидко їх виправити. Це значно знижує ризик фальшивого співу, особливо в умовах стресу або втоми» [3, с. 262]. Таким чином, з урахуванням специфіки професійної підготовки майбутніх співаків та викладачів вокалу естрадного спрямування, варто розглянути причини виникнення недоліків вокального інтонування. Окрім індивідуальних вокально-технічних і психофізіологічних чинників, суттєвий вплив на якість інтонування мають зовнішні умови навчального процесу, зокрема невідповідні акустичні характеристики навчальних приміщень. До таких чинників належать відсутність або неналежне використання мікрофонів, застосування застарілих чи неефективних систем персонального моніторингу, а також повна відсутність сценічних моніторів. Надмірна або неконтрольована акустика простору ускладнює адекватне слухове сприйняття власного голосу, що перешкоджає формуванню ефективного самоконтролю та негативно впливає на точність вокального інтонування під час виконання вокальних творів.

З метою ефективного подолання недоліків вокального інтонування майбутніх викладачів вокалу в процесі вивчення навчального репертуару доцільно застосовувати такі методичні підходи: музично-слуховий, вокально-технічний, аналітико-інтерпретаційний, інноваційно-цифровий.

Музично-слуховий підхід полягає у застосуванні методів і прийомів, спрямованих на розвиток внутрішнього музичного слуху. У процесі занять із сольного співу важливим є попереднє усвідомлене прослуховування вокального твору, що сприяє формуванню у студента слухових уявлень щодо інтервальної структури мелодії, її фразування та побудови. Таке попереднє ознайомлення з музичним матеріалом суттєво пришвидшує опанування навчального репертуару та сприяє розвитку звуковисотного сприйняття співу. Для більш точного засвоєння вокальної партії варто окремо відтворювати мелодію на фортепіано з подальшим сольфеджуванням. Важливим є також заучування мелодії напам'ять та вміння виконувати її з точним дотриманням метроритму. Після опанування інтонаційної основи мелодії здійснюється перехід до співу з літературним текстом. У разі наявності інтонаційно складних фрагментів мелодії студентам слід здійснювати поетапне самостійне опрацювання таких фраз: спочатку багаторазово відтворювати їх на фортепіано з внутрішнім інтонуванням (без голосу), а далі поєднувати гру на

інструменті з одночасним співом. Після цього бажано виконувати мелодію без супроводу з одночасним аудіозаписом співу з метою самоконтролю та перевірки інтонаційної точності.

Вокально-технічний підхід передбачає застосування системи методів і прийомів, спрямованих на розвиток музичних і вокально-виконавських здібностей, а також на оптимізацію роботи всього голосового апарату. Основна увага в межах цього підходу приділяється формуванню навичок співу на правильному діафрагмальному диханні та відчутті опори, що забезпечує стабільність звуковедення та уникнення надмірного напруження голосового апарату. Важливим завданням вокальної підготовки є стабілізація положення гортані та м'якого піднебіння з метою фіксації оптимальної вокальної позиції, яка відповідає обраній манері співу. Особливої уваги потребує формування навичок співу з активним залученням головного та грудного резонування, що сприяє покращенню тембрових характеристик голосу та безпосередньо впливає на розширення діапазону голосу й згладження регістрів.

Аналітико-інтерпретаційний підхід у подоланні вокально-інтонаційних недоліків майбутніх викладачів вокалу передбачає здійснення на заняттях сольного співу ґрунтовного музично-теоретичного та виконавського аналізу вокального твору. Такий аналіз охоплює визначення тональності та з'ясування тонального плану, особливостей гармонічної мови, діапазону вокальної партії й теситури, інтервальної будови мелодії, а також виявлення можливих вокально-технічних та інтонаційних труднощів. Важливим етапом роботи над вокальним твором і ефективним засобом подолання вокальних недоліків, зокрема інтонаційних, є пошук художнього образу та визначення ідейного змісту. Емоційно-образна складова виконавської інтерпретації безпосередньо впливає на вокально-технічні аспекти співу, на темброве забарвлення голосу та інтонаційну точність виконання мелодії студентом.

Інноваційно-цифровий підхід у вокальній педагогіці передбачає цілеспрямоване використання комп'ютерних програм і мобільних застосунків як ефективних дидактичних засобів розвитку музичного слуху, поглиблення знань з теорії музики, удосконалення чистоти інтонування, формування ладо-тонального відчуття та навичок слухового самоконтролю. Застосування цифрових інструментів сприяє активізації самостійної роботи студентів, підвищенню їх мотивації та

забезпечує об'єктивний зворотний зв'язок у процесі навчання. Серед популярних і педагогічно доцільних цифрових засобів подолання недоліків вокального інтонування особливе місце посідає мобільний застосунок «Sight Sing». Назва застосунку походить від англійського терміну sight singing – «читання нот з листа», що ключовою професійною навичкою кожного музиканта. Володіння навичками співу з листа передбачає здатність швидко орієнтуватися в нотному тексті, усвідомлювати ладо-інтонаційні та ритмічні особливості мелодії й точно відтворювати її без попереднього слухового ознайомлення. Для вокалістів ця навичка має особливе значення, оскільки безпосередньо пов'язана з розвитком внутрішнього слуху, координацією слухових уявлень і загалом з процесом голосотворення.

Висновки. Отже нами розглянуто проблему подолання недоліків вокального інтонування майбутніх викладачів вокалу в процесі роботи над вокальним репертуаром. З'ясовано, що процес професійної підготовки фахівця музичного мистецтва є складним, послідовним та цілеспрямованим, в основі якого лежить рівень розвитку загальних музичних здібностей, зокрема музичного слуху, музичної пам'яті, відчуття метроритму та ладових особливостей музики. Важливу роль у процесі саморегуляції та самоконтролю студентів під час співу відіграє рівень знань музичної теорії, що сприяє більш усвідомленому та правильному відтворенню музичних звуків, розумінню співвідношення ступеней у тональності та відчуття ладових тяжінь, що в свою чергу впливає на слухові уявлення про ноту, яка звучить або яку необхідно заспівати. Визначено, що в процесі роботи над вокальним репертуаром з метою покращення якості вокального інтонування майбутніх викладачів вокалу бажано застосовувати різноманітні методичні підходи, методи та прийоми навчання, форми роботи, акцентуючи увагу на самостійному опрацюванні навчального матеріалу студентами.

Предметом подальших наукових розвідок може стати проблема застосування цифрових інструментів розвитку музичного слуху та можливість Perezaxування результатів неформальної освіти в рамках вивчення навчальних дисциплін, таких як «Сольфеджіо», «Робота з концертмейстером над вокальним репертуаром», «Читання партитур», «Методика розвитку музичного слуху» тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ду Вей. Специфічні властивості вокального інтонування в оперному мистецтві: до проблеми емоційно-когнітивного змісту музики. *Музичне мистецтво і культура*. 2019. Т. 2, № 29. С. 283–293. DOI: <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2019-29-2-22>.

2. Душний А. І., Заєць В. М., Заєць О. П. Смысловое інтонування як універсальний системний механізм формування професійного технологічного мислення музиканта-виконавця. *Musical art and linguistic thesaurus of world culture: ukraine's experience: scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». 2023. С. 114–131. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-293-7-7>.
3. Заря С. В. Інноваційні технології та їх вплив на сценічне звучання естрадного вокаліста. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2025. №3. С. 259–264. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2025.344427>.
4. Писаренко Ю. В. До питання формування системи вправ джазового вокаліста як основи креативного відтворення інструментального мислення. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. 2024. № 26. С. 354–368. DOI: <https://doi.org/10.33287/222426>.
5. Процишина О. Ю., Леонтиєва С. Л. Розвиток навичок слухового самоконтролю як важлива складова вокальної підготовки майбутніх артистів-вокалістів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. № 2(74). С. 333–338. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-2-53>.

REFERENCES

1. Du, Wei (2019). Spetsyfychni vlastyvoli vokalnogo intonuvannya v opernomu mystetstvi: do problemy emotsiino-kohnityvnoho zmistu muzyky [Specific features of vocal intonation in opera art: On the problem of emotional and cognitive content of music]. *Muzychne mystetstvo i kultura*, 2(29), 283–293. DOI: <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2019-29-2-22> [in Ukrainian]
2. Dushnyi, A. I., Zaiets, V. M., & Zaiets, O. P. (2023). Smylove intonuvannya yak universalnyi systemnyi mekhanizm formuvannya profesiinoho tekhnolohichnoho myslennia muzykanta-vykonavtsia [Semantic intonation as a universal systemic mechanism for forming professional technological thinking of a performing musician]. In *Musical art and linguistic thesaurus of world culture: Ukraine's experience: scientific monograph*. Baltija Publishing, 114–131. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-293-7-7> [in Ukrainian]
3. Zaria, S. V. (2025). Innovatsiini tekhnolohii ta yikh vplyv na stsenichne zvuchannya estradnoho vokalista [Innovative technologies and their influence on the stage sound of a pop vocalist]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*, (3), 259–264. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2025.344427> [in Ukrainian]
4. Pysarenko, Yu. V. (2024). Do pytannia formuvannya systemy vprav dzhazovoho vokalista yak osnovy kreatyvnoho vidtvorennia instrumentalnoho myslennia [On the issue of forming a system of exercises for a jazz vocalist as a basis for creative reproduction of instrumental thinking]. *Muzykoznavcha dumka Dni-propetrovshchyny*, (26), 354–368. DOI: <https://doi.org/10.33287/222426> [in Ukrainian]
5. Protsyshyna, O. Yu., Leontieva, S. L. (2024). Rozvytok navychok slukhovoho samokontroliu yak vazhlyva skladova vokalnoi pidhotovky maibutnikh artystiv-vokalistiv [Development of auditory self-control skills as an important component of vocal training of future vocal performers]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, (2(74)), 333–338. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-2-53> [in Ukrainian]

Дата першого надходження статті до видання: 19.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 07.05.2026